

27.8.2019

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta: yksin elävän naisen sulkeminen kokonaan pois hedelmöityshoidoista on vastoin yhdenvertaisuuslakia

Yksin elävä nainen, hakija A, pyysi yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaa tutkimaan, oliko häntä syrjitty, kun häneltä oli evätty mahdollisuus hedelmöityshoitoihin julkisessa terveydenhuollossa.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta totesi saadusta selvityksestä käyvän ilmi, että hakijalla oli lapsettomuutta aiheuttava sairaus, joten hänellä oli lääketieteellinen peruste lapsettomuushoitoihin hakeutumiselle.

Sairaalan ilmoituksen mukaan valtakunnallisen linjauksen perusteella julkisen terveydenhuollon yksiköistä ei myönnetty maksusitoumuksia yksityisklinikkaan lahjasukusoluihin millään indikaatioilla. Tämä oli sairaalan johtajylilääkärin sairaalan lääkäreille antama ohje, jota lääkäreiden oli noudatettava. Vs. johtajylilääkärin mukaan sairaalassa on syksyllä 2017 noudatettu yliopistollisten sairaanhoitopiirin johtajylilääkäreiden vuonna 2015 tekemää linjausta, jonka mukaan hedelmöityshoitoja tarjotaan vain lääketieteellisin perustein ja hoitomenetelmänä ei käytetä luovutettuja sukusoluja.

Lautakunta totesi, että hoitojen ulkopuolelle oli rajattu kaikki sellaiset potilasryhmät, jotka käyttävät luovutettuja sukusoluja. Tällainen näennäisesti yhdenvertainen peruste saattaa itselliset naiset muita epäedullisempaan asemaan heidän perhesuhteensa perusteella, mikä johtaa oletamaan välillisestä syrjinnästä.

Johtajylilääkärien yhteisen linjauksen tarkoituksena oli ollut resurssien riittävydestä huolehtiminen. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta piti julkisen terveydenhoidon resurssien riittävyden turvaamista sinänsä hyväksyttävänä tavoitteena yhdenvertaisuuslaissa tarkoitetulla tavalla.

Asiassa ei ollut selvitetty, etteikö julkisen terveydenhoidon resurssien riittävyden takaamiseksi olisi ollut valittavana keinoja, jotka eivät olisi merkinneet minkään ryhmän syrjintää. Yhdenvertaisuusvaltuutettu ja sosiaali- ja terveysministeriö oli esimerkiksi esittänyt kaikkien hedelmöityshoitoa tarvitsevien ohjaamista hoitojonoon. Resurssien riittävyden varmistamiseksi ei siten olisi ollut välttämätöntä sulkea hakijaa hänen perhesuhteensa perusteella kokonaan hedelmöityshoitojen ulkopuolelle. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoi, että vastaajien tässä asiassa käyttämä keino sinänsä hyväksyttävän, resurssien turvaamiseen pyrkivän tavoitteen saavuttamiseksi ei ole ollut yhdenvertaisuuslain 13 §:ssä tarkoitetulla tavalla asianmukainen ja tarpeellinen.

Lautakunta katsoi, että hakijaa oli syrjitty yhdenvertaisuuslain vastaisesti perhesuhteen perusteella, kun häneltä oli evätty kokonaan julkisen terveydenhuollon hedelmöityshoidot.

27.8.2019

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoi vs. johtajaylilääkärin pysyttäneen voimassa ja määränneen edelleen sovellettavaksi sairaanhoitopiirissään syrjivän määräyksen ja kielsi häntä jatkamasta syrjintää.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta asetti kieltopäätöksensä tehosteeksi sairaanhoitopiiriin vs. johtajaylilääkärille 25 000 euron suuruisen uhkasakon.

(Ei lainvoimainen)

Tapausselosteita julkaistaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan internet –sivuilla:
http://yvltk.fi/fi/index/materiaalit/tapausselosteet_3.html

Lisätietoja: Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan pääsihteeri Juhani Kortteinen
p. 0295 150151, sähköposti: juhani.kortteinen@oikeus.fi

27.8.2019

YHDENVERTAISUUS- JA TASA-ARVOLAUTAKUNTA

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta on valtioneuvoston nimittämä itsenäinen ja riippumaton oikeusturvaelin. Se valvoo yhdenvertaisuuslain ja tasa-arvolain noudattamista yksityisessä toiminnassa sekä julkisessa hallinto- ja liiketoiminnassa. Työelämää koskevat kysymykset eivät kuulu yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivaltaan muutoin kuin tasa-arvolain soveltamisalalla.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivaltaan ei kuulu yksityis- ja perhe-elämän piiriin kuuluvat asiat, eikä uskonnon harjoittaminen.

Asian voi saattaa lautakunnan käsiteltäväksi se, johon syrjivä menettely kohdistuu, taikka yhdenvertaisuusvaltuutettu. Myös yhdistykset voivat saada hakemuksen vireille lautakunnassa asianomistajan suostumuksella. Tasa-arvolain soveltamisalaan kuuluvissa asioissa asian voi saattaa lautakunnan käsiteltäväksi vain työmarkkinoiden keskusjärjestö tai tasa-arvovaltuutettu.

Lautakunta ei ota tutkittavaksi tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa vireillä olevaa asiaa.

Lautakunnan tehtävänä on antaa oikeussuojaa niille, jotka ovat kokeneet tulleen syrjityksi tai tulleen syrjintään liittyvien kiellettyjen vastatoimien kohteeksi.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta voi kieltää jatkamasta tai uusimasta syrjintää tai vastatoimia ja asettaa päätöksen noudattamisen tehosteeksi uhkasakon ja tuomita sen maksettavaksi.

Lautakunta voi määrätä asianomaisen ryhtymään kohtuullisessa määräajassa toimenpiteisiin yhdenvertaisuuslaissa säädettyjen velvollisuuksien täyttämiseksi. Se voi myös vahvistaa osapuolten välisen sovinnon.

Lautakunta ei voi määrätä hyvitystä tai muuta korvausta maksettavaksi.

Lautakunta voi antaa myös lausunnon yhdenvertaisuuslain tai tasa-arvolain soveltamisesta tuomioistuimen, yhdenvertaisuus- tai tasa-arvovaltuutetun tai muun viranomaisen taikka yhdistyksen pyynnöstä.

Lautakunnan päätöksistä voi hakea muutosta hallinto-oikeudelta.

Hakemuksen käsittely lautakunnassa on maksutonta, ja sen toimituskirjat ovat maksuttomia. Muista oikeudenkäyntikuluistaan asianosaiset vastaavat itse.

Lisätietoja yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnasta:

<http://yvltk.fi/fi/>

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta
PL 27
FI-00023 Valtioneuvosto

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan sähköposti: yvltk@oikeus.fi